

Tema
10. april, 2021. 00:00

ISTORIJA

Crnogorski emigrant Jovan Čubranović o zločinima vlasti Srbije prema Crnoj Gori

Dok su Velike sile tako prodavale vjekovnu, državnu slobodu Crne Gore, srpska vlada je gušila otpor Crne Gore velikim varvarstvom i kvroprolićem.

PA/Arhiva

Jovan ČUBRANOVIĆ

Trojica istaknutih Crnogoraca i boraca za slobodnu i nezavisnu Crnu Goru, kako ranije, tako i tokom 1924. godine, kao i docnije, u Velikoj Britaniji, Irskoj, SAD, Švajcarskoj itd, preduzimaju kontinuirane i intenzivne akcije u međunarodnoj javnosti i relevantnim političkim krugovima i faktorima odnosnih država, sa ciljem da reaktueliziraju crnogorsko pitanje.

To su princ **Milo Petrović-Njegoš**, te potom alajbarjaktar i komandir **Marko Zekov Popović** i, najzad, novinar i publicista **Jovan-Jovo Čubranović**, koji je, od ranije, na tlu Engleske, Republike Irske i Francuske, a kasnije i Švajcarske, vodio crnogorsku rodoljubivu političku propagandu.

Jovan-Jovo Čubranović, novinar i publicista i politički aktivista, se, tokom 1924. godine povezao sa ***Komitetom za odbranu Crne Gore u Dablinu*** (Irska), koji je te godine formiran i bio jako aktivan u zastupanju političke ideje za slobodnu i nezavisnu Crnu Goru. Jovan Čubranović je zastupao, gotovo, identične ideološko-političke i nacionalno-emancipatorske stavove kao i princ Milo

prestala postojati kao nezavisna država.

> *Borba za odbranu i opstanak Crne Gore kao nezavisne države bilo je njihovo osnovno programsko i političko-propagandno načelo.*

U tom smislu, poput Mila Petrovića-Njegoša i Marka Z. Popovića, i Jovan Čubranović je, između ostalog, i preko štampe u Irskoj govorio o Crnoj Gori i nepravdi koja joj je učinjena 1918. i docnije. Jovan Čubranović, član „**Crnogorske nacionalne odbrane**“ održao je govor (predavanje) o crnogorskom pitanju u Dablinu 1925. godine i zahtijevao evakuaciju srpskih trupa iz Crne Gore. Čubranovićevo predavanje objavljeno je kao brošura pod naslovom ***„Le Montenegro devant la Ligue internationale des femmes“*** 1926. godine u Parizu.

O Jovanu Čubranoviću, u pravnoj i istorijskoj nauci (i uopšte u našoj istoriografiji) pisano je rijetko i malo, najčešće u fragmentima. U pravnoj nauci, koja se sa stanovišta međunarodnog prava, bavila pitanjem

u prvom svjetskom ratu", Beograd, 1988. Dr ***Gavro Perazić*** korektno navodi Čubranovićeve brošure i informativno nas upoznaje sa njegovim stavovima da je Crna Gora 1918. godine izgubila državnost putem bespravne aneksije, odnosno, suprotno međunarodnom pravu, uništena kao samostalna država.

Istorijska nauka u Crnoj Gori, do pojave dvotomnog djela akademika prof. dr **Šerba Rastodera *„Crna Gora u egzilu 1918-1925"*** *(Podgorica, 2004)*, zapravo, skoro da nije ni poznavala Jovana Čubranovića, čak ni na nivou fusnote ili jedva u tom smislu. Interesovanje za proučavanje **Čubranovićeve** političke djelatnosti u inostranstvu zadugo nije ni postojalo. Prvi u istorijskoj nauci u Crnoj Gori, koji je istražio primarne istorijske izvore i istoriografsku literaturu koja govori, između ostalog, i o Jovanu Čubranoviću bio je prof. dr Šerbo Rastoder i on je u navedenom djelu istakao Jovana Čubranovića kao autora dvije značajne brošure na stranim jezicima o crnogorskom pitanju: *Jean Ciubranovich, Le Montenegro devant la Ligue internationale des*

analitika

Tema
10. april, 2021. 00:00

U navedenom djelu, dr Rastoder, s razlogom, Čubranovića karakteriše kao crnogorskog rodoljuba[2]. Kao crnogorskog patriotu koji je u Dablinu držao predavanje u okviru Komiteta za odbranu Crne Gore, tokom 1924. Godine, Jovana Čubranovića navodi i znameniti prijatelj Crne Gore Amerikanac arhitekta **Witni Woren**[3]. O političkoj borbi za nezavisnost Crne Gore koju je u emigraciji vodio Jovan Čubranović, nalazimo zapise u hartijama prof. dr **Antonija Baldaćija**, koje se nalaze u Fondu Antonio Baldaći u biblioteci u Bolonji. Čubranovićevu emigrantsku političku akciju u korist Crne Gore pominje i italijanski pisac **Andrea Vento** u knjizi pod naslovom ***„In silenzio gioite e sofrite“*, (*„U tišini radosti i patnji“*)**, objavljenoj u Milanu 2010, str. 157. Čubranovića i njegovu crnogorsku indipendističku akciju u inostranstvu pominje na više mjesta i **Milena Petrović Njegoš-Thompson** u svojoj knjizi (romansiranoj biografiji svog oca princa **Mila Petrovića-Njegoša**) pod naslovom ***„My Father, The Prince“***, objavljenoj 2000 u Sjedinjenim Američkim Državama.

prof. dr **Dimitrija - Dimo Vujovića** i prof. dr **Dragoljuba Živojinovića**), nijesu našli za shodno da pomenu Čubranovićevu emigrantsku političku djelatnost, čak ni na niovu fusnote ili bibliografske jedinice. Za razliku od njih, manirom savjesnog istraživača, Čubranovićevu političku i spisateljsku djelatnost registrovao je srpski istoričar dr **Vuk Vinaver** u svom radu pod naslovom **„O interesovanju engleske javnosti za problem Crne Gore posle prvog svetskog rata“, („Istorijski zapisi“, godina XVIII, knjiga XX, sveska br. 1, Titograd, 1965,str. 184).** To je, koliko nam je poznato, i prvi pomen Jovana Čubranovića i njegovog političkog rada u emigraciji u istorijskoj nauci na južnoslovenskim prostorima poslije drugog svjetskog rata.

Decenijama, istorijska nauka, ne samo na crnogorskom prostoru, već i na širem južnoslovenskom, u svom nasljeđu, van navedenog konteksta i opsega, nije prepoznavala emigrantski političko-propagandni angažman Jovana Čubranovića. I danas su njegov lik i djelo dominantno

analitika

Tema
10. april, 2021. 00:00

njegovog životopisa potrebna dalja sistematska istraživanja.

Ovaj tekst je, elem, samo prilog (vrsta naučnog rada, po definiciji), pisan s ambicijom da se tome pukuša dati, određeni doprinos i da se, makar djelimično, pomjeri granice istorijskog, naučnog saznanja o ovoj interesantnoj ličnosti u prošlosti Crne Gore iz prve polovine XX vijeka. Objavljivanjem dijela, ovom prigodom, iz pisane zaostavštine Jovana Čubranovića, što ovom prilikom činimo, upoznajemo se sa esencijalnim tokovima i dometima političke misli i konketnog političko-ideološkog, propagandno-agitacionog djelovanja u egzilu ovog značajnog Crnogorca XX vijeka-Jovana Čubranovića.

U ovom tekstu, donosimo, u prijevodu sa engleskog na crnogorski jezik, dio iz knjige Jovana Čubranovića, pod naslovom ***„Najveći zločin u istoriji“***, objavljenoj, 1930. godine u Londonu (Naslov originala: ***Jonh Ciubranovitch „The Greatest Crime in History“, London, England, Grant Richards, 1930***).

„Crna Gora, dakle, očigledno još uvijek postoji sa pravne i međunarodne tačke gledišta kao suverena i nezavisna država, i pored okupacije njene teritorije od strane Srbije, čije pravo na okupaciju je isto kao i na okupaciju Belgije od strane Njemačke, ili okupaciju Srbije i Crne Gore od strane Austrougarske tokom rata.

Dok su Velike sile tako prodavale vjekovnu, državnu slobodu Crne Gore, srpska vlada je gušila otpor Crne Gore velikim varvarstvom i kvroprolićem.

Od prvih dana okupacije njihove zemlje, decembra 1918., Crna Gora je je ustala protiv srpske okupacione vojske u odbranu svoje slobode.

Od tada Crna Gora postaje scena, prostor krvavih bitki između srpskih trupa i pobunjenika.

> *Da bi umirili Crnu Goru, Srbi su počinili takve zločine koji svojom okrutnošću daleko prevazilaze, nadmašuju užase Velikog rata. Da bi opisali sve ove zločine, potrebni su cijeli tomovi. Pomenućemo*

*Komandanta **Sava Raspopovića**, koga je **kralj Nikola** nagradio zlatnom medaljom za hrabrost u vojsci, opkolili su u nikšićkom okrugu dvije hiljade oficira i vojnika iz neprijateljskih redova i umro je iz herojski povik „ Živjela Crna Gora!"*

Evo nekoliko naslova iz novijih srpskih novina u kojima su konačno primorani poslije četiri godine ćutanja da javno priznaju užase koje su počinile njihove trupe u Crnoj Gori.

*a) „Le Balkan“, dnevne beogradske novine u izdanju od 23. avgusta 1922. objavili su članak pod naslovom **"Čak ni 5 posto crnogorskih kuća nije izbjeglo požare i pljačke”**.*

*b) Druge beogradske dnevne novine **Tribuna**, u 4, izdanja 16., 17., 18. i 20. septembra 1923. objavio je članak pod naslovom „**5000 kuća u Crnoj Gori spaljeno je do pepela'.**'*

Pa, ipak, ovo nije ništa u poređenju sa primjerima u kojima se se jasno vidi svirepa mašta neprijatelja Crne Gore. U mučenjima

crnogorskog pobunjenika, srpska policija mu je spalila kuću do temelja, a njegova majka i djeca su izgoreli u plamenu.

II. Srpski oficiri su zabijali drvene klinove ispod nokata crnogorskih žena da bi im otkrile gdje su njihova pobunjenička braća i očevi. (Ovu činjenicu je čak priznao i „Le Balkan", beogradske dnevne novine, 4. septembra 1922.godine).

III. Mačke su stavljali pod suknje žena u žalosti, njihove suknje su potom šili a životinju zavezanu unutra su tukli dok su one razjarene razdirale kandžama i zubima kožu ovih jadnica. Ovo je takođe priznato u izdanju istih novina 5. septembra 1922. godine, koja navodi imenom brutalnosti srpkih oficira koji su to radili.

Prikazaćemo još dva dokumenta kao dokaz srpskih zločina u Crnoj Gori:

Prvo nekoliko rečenica iz govora gospodina ***Mihaila Ivanovića****, zamjenika i bivšeg crnogorskog poslanika u beogradskoj skupštini 21. februara 1924:*

Crnoj Gori, mogli su u poslednjih 5 godina da počine najsvirepije zločine. Ne samo da su to mogli slobodno uraditi već su dobijali nagrade od beogradske vlade za paljenje kuća, vađenje očiju ljudima, bacanje djece sa prozora uvis i dočekivanja na isukani bajonet, za lomljenje ruku ženama i djeci, za masakriranje starica topom - krivih samo zato što nisu bile odane kralju, itd."

Evo što su izjavili g. ***Radić*** *i 70 hrvatskih poslanika na beogradskoj skupštini o srpskom režimu u Crnoj Gori na proglasu 1. maja 1924.:*

„Mi Hrvati se takođe borimo protiv beogradskog režima i srpske korupcije jer su oni svojim prljavim rukama uništili oltar crnogorske slobode, i jer nastavljaju svirepo i đavolski da vas muče, našu braću Crnogorce. Čak i da srpski režim nije učinio ništa drugo do zgazio tako sramno i okrutno ponos, čast i slobodu Crne Gore, koju su pretvorili u carstvo straha, Mi Hrvati im nikada ne bismo mogli oprostiti."

Kao što je i karakteristično za srpski režim u Crnoj Gori, korisno bi bilo upamtiti riječi g.

***Davidovića**, a sadrži ovo priznanje: „ Mi nećemo više ubijati žene i djecu, kao što su to činili naši prethodnici.”*

*I naočigled svega ovoga, iznenađujuće je da 11. marta 1920. Lord **Gledstoun** može postaviti pitanje u Domu Lordova: „ **Šta se gore moglo desiti Crnoj Gori osim to što se kao da se kao naša saveznica od početka borila protiv nas na ratnom frontu**? “*

Stav srpske vlade i saučesnika (Vlada Saveznica) u crnogorskom pitanju ukazuje jasno na:

a) flagrantno kršenje pravde civilizovanih naroda

b) najveći zločin međunarodnog morala i svetost međunarodnih ugovora koje su počinile savezničke sile bivšem kralju Vilhelmu

c) osporavanje fundamentalnih principa međunarodnih prava i arbitrarno potiskivanje prava slobodne volje naroda“

d) ugrožavanje najelementarnijih ljudskih principa», navodi, pored ostalog znameniti

Čubranovića, istražio i objavio publicista i istraživač gospodin **Nenad Stevović** u svojoj značajnoj naučnoj knjizi ***„Jožef Bajza i Crna Gora***“.

[1] Dr Šerbo Rastoder, „Crna Gora u egzilu 1918-1925“, knjiga I, Podgorica, 2004. str. 20.

[2] Dr Šerbo Rastoder, c.d. str. 86

[3] Whitney Warren, „Montenegro le crime de la conference de la paix“, Geneve-Paris, 1925, 72.

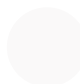
MR NOVAK ADŽIĆ, DOKTORAND ISTORIJSKIH NAUKA

ISTORIJA

JOVAN ČUBRANOVIĆ

CRNOGORSKI EMIGRANT

ZLOČINI VLASTI SRBIJE

Tema
10. april, 2021. 00:00

Komentari (0)

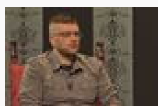
Želite li da podijelite Vaše mišljenje sa drugim čitaocima? Napišite komentar i započnite diskusiju.

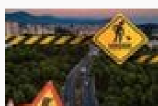
Dodaj komentar

Prijavi se

Još uvijek nemate nalog? **Registrujte se.**

Najnovije | Najčitanije

Diktatura klerikalijata
20.10.2021. 13:49

Podgorica: Zatvara se saobraćaj...
20.10.2021. 13:47

Prijedlog Rezolucije: Poslanici...
20.10.2021. 13:41

Ostalo

Zanimljivosti
Zabava
Astrološki tranziti
Multimedija
Moda

Region
Svijet

Vijesti
Tema
Scena
Muzika
Literatura

In firme
Novi proizvodi

TV / Film
Extra TV preporuka

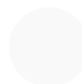
Adresa

 19. decembra 5 81000 Podgorica

 +382 67 204 700

 portalanalitika@t-com.me

Analitika

Tema
10. april, 2021. 00:00